

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor a. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőn.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetés: ár: négyhastoba sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Elküldetés s hirdetés a kiadó hivatalnál kezeltetik.
A „Közlekedés” cikkek sora után 25 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középteza, STEIN J. könyvkereskedése.

A posták ügyében.

Nagyon gyakran olvassuk, hogy a postaigazgatóság itt és ott zsákposta állomásokat állít, de hogy ebben mi az igazi cél, valóban nem értem; mert egy postaigazgatóság főczéljának kell egyszer lenni, hogy az új posta állításokkal nemcsak egész környéknek és az egész országnak, de még a szomszéd országoknak is könnyebbé tegye az utazást, azokkal a jelen postaállomásokkal pedig csak egyes faluk környékén van segítve. Másodszor azt kell szem előtt tartania, hogy legkevesebb áldozattal mi módon lehet a közügyeket kielégíteni?

Mint mindenbe, úgy a posta-menetekbe is időről időre reformot kell behozni, mert azon posta-menetek, melyek ezelőtt 20 évvel az igényeket kielégítették, most azoknak meg nem felelnek; könnyebb és olcsóbb volt akkor távolra küldeni leveleket, akkor nem kellett a törvényes ítéleteket három nap alatt eljuttatni; akkór ezer meg ezer dolog nem igényelte a mentől hamarabbi levélkapást, mely ha mértőföldek kell hogy kerüljön, néha felszámíthatatlan károkat okoz. Ezért igenis ideje van, hogy a postaigazgatóság mondjon le egyes helyek protectoratuságáról és intézkedjék az egész ország érdekében megegyezőleg és dolgozzon ki a postáknak egy új találkozási tervet, hogy ne történjék az a mi most, hogy a Váshelyről jövő utasnak több órát kell várni Segesvárt, hogy a székelyföld felé mehessen; és a d.-szentmártoni levélnek reggeltől fogva késő estig kell, hogy Radnóthon heverjen. S ily példákat számtalant lehetne előhozni.

Igenis nem nevezhetem egyének, mint protectoratuságnak, hogy Medgyesről még mai napig nem indult meg postajárás Gálfalván keresztül M.-Váshelynek, pedig 5 mértföld és 3000 öl nyereség volna, miután most Medgyesről per Segesvár, M.-Váshely 12 mértföld 2100 öl, akkor pedig a levélnek vagy a postakocsinak csak is 6 mértföldet 3000 ölet kellene vitetni.

Vagy minek nevezhessem azt, hogy a székelyföldről jövő postaszékér most is Segesvár felé megyen, nem pedig Sz.-Keresztur per Sz.-György M.-Váshelynek, amár szinte három mértfölddel rövidebb, s ezen kívül temérdek időnyereség, mert nem kellene Segesvárt órákig időzni?

Minek nevezhessem azt, hogy Gy.-Szentmihályon, Parajdon, Makfalván *) Dicső-Szentmártonban, Küküllővárt, Balázsfalván postaállomások vannak, s csak is a N.-Kendit kellene áttenni Balázsfalvára és Alfalun s Miklósfalván új postákat állítani, s mégis ezen postáknak nagyobb része csak zsákposták, s nincsenek egymással egybekötve, amár Moldova a határszéle szinte 7 mértfölddel volna közelebb, mert ugyanis Szebenből Braszó, Gy. Szentmihály felé 188,900, Szebenből per Medgyes, Udvarhely, Csik Szereda, Gy.-Szentmihály felé a határszél 145,500; Medgyes, Gálfalva, Parajd, Gy.-Szentmihály felé pedig csak 120,000; s így volna az első 47 mértföld, a második 36 mértföld, a harmadik 30 mértföld; ha pedig Fejérvárról, vagy a bánátusi különbség még nagyobb.

Nem érthet, hogy Kolozsvárról, Moeson, M.-Zábon, M.-Bándon posták léteznek, s mégis ezen postaállomások nincsenek rendes posta-

járásokkal egybekötve, pedig valóban nevésséges, hogy Záhról Mocsra küldessék egy levél, annak per Ludas, Kolozsvár kell hogy kerüljön, vagy hogy Bándról Záhra küldessék a levél, ugy M.-Váshelyen s Ludason át kell hogy vándoroljon.

Érthetetlen, midőn Felvincz per Kolozsvár, Beszterce 92,500 öl; Felvincz, M.-Váshely, Beszterce, miután Tordára kell, hogy kerüljön 117,300 öl, hogy nem indítanak meg egy rendes postajárást Felvinczről Gerendnek Záh, N.-Czég Beszterczének, midőn az egész távolság csak is 56,800 öl, s a mellett ezen vonal és a mocs-marosváshelyi vonal által az egész mezőség el volna postákkal látva.

Érthetetlen, hogy midőn Berethalomban Musnán, Sz.-Keresztur postákat állítottak, miért nem vittek inkább rendes postavonalat Szebenből a Hortobácsra fel Nethussig, hol találkozhattak egy Erzsébetvárosból jövő postavonallal, mely legjen Fogarasra irányozva.

Ily postajárással ki volna Erdély nagyobb részének igénye elégitve, míg a vasut léte stíne, akkor úgy is más postautakat kell felállítani.

Előre tudom a postaigazgatóságnak azon ellenvetését, hogy ezen vonalokon nincsenek csinált utak; de ez nem áll, miután a Gerend-Besztercei vonal kivéve, majd mindenütt léteznek csinált utak; de mindenesetre oly utak, mint a nyíleny Sz.-Kereszturra, Musnára, Nethusra, Ludasról Záhnak visznek, a többi utvonallal sokkal jobb. De közelebből az utakról *).

H. H.

Kolozsvár, január 22.

(D) Öröndetes jelenségnek tekintjük, hogy az osztrák kormány, a par excellence alkotmányos angolok szokása szerint, a korona jogudósainak véleményét kérte azon fontos kérdés jogszertű állására nézve, a mely Schleswig-Holsteinban felmerült.

A korona ügyvédei azonban oly véleményt adtak, a mely sem a régibb, sem a mostani jogfogalommal, sem a politikai józan okossággal nem áll összhangzásban a mi nézetünk s felfogásunk szerint.

Ők a bécsi zárokmány 35-dik pontját vették alapul, mely szerint a német szövetségnek joga van háború, béke s más szerződések felett határozni; de e jogát csak saját védelmére, Németország önállása, s a német államok függetlensége s sérthetlensége végett gyakorolhatja.

És ezen pontból nem azt hozzák ki a jogtudorok, hogy tehát Németország egyes államai is függetlenek és sérthetetlenek levén, a függetlenség legfőbb joga, a trónörökösödés felett nem lehetett az európai nagyhatalmaknak Németország híre nélkül határozni; hanem egészen ellenkezőleg azt hozzák ki az érdemes tudósok, hogy Németországnak nem szabad fellépni a Frigyes törvényes örökösödése mellett, mert ez támadó háború.

Megvalljuk, hogy mi a törvény ezen sajtáságos felfogását nem értjük.

Schleswig-Holstein létező örökösödési törvénye szerint, a mely törvényt neki a német szövetség garantírozott Holstein-Lauenburgra nézve — mint a mely a német szövetségbe tartozik — az utóbbi dán király halálával azon ág successioja megszűnt, és a hercegi korona jogilag az augustenburi hercegre szállott.

*) Nem Makfalván; ez érthető volna, mert Makfalva közép állomás Parajd és Váshely, valamint Kend és Parajd közt. Makfalvára 1848-ban is akartak éppen középponti fekvéseért s vásári s tanodával ellátott helyiségeért állítani; de most Erdőszentgyörgyre állítottak, a mely a kendi posta torkában van, Parajdtól pedig jó távol.

Szerk.

Szerk.

A dán király ezen törvény ellenére elfogalta Holsteint, tehát megtagadta tetteleg a német szövetséget, annak önállóságát, s ennek így természetes joga van magát ott védeni, a dán királyt onnan kiverni, Frigyeset a hercegi trónra ültetni.

Igaz, hogy az augustenburi herceg két hercegséget örökölt u. m. Schleswiget és Holsteint, Schleswig pedig nem tartozik a német szövetségbe. Jól van, de Holstein oda tartozik, tehát a német szövetségnek csak Schleswigért nincs önvédelmi joga fellépni; de Holsteint van.

Ez elvet várhatta volna az ember, hogy a korona jogtudósai kimondandják, megkülönböztetve a jog természetét, s annak a német szövetségre való vonatkozását.

A trónörökösödés minden államra nézve a legbiztosabb belkérés volt a régibb jogfogalmak szerint. Így választottuk mi magyarok is királyainkat, így állítottuk meg a mult században az austriai háznak a pragmatica sanctio szerinti örökösödését; soha eszébe sem jutott egy európai hatalomnak is az, hogy valamely szabad országnak congressusok által adjon királyt; az újabb időkben pedig még szorosabban belügynek tekintik a koronák kérdését. A régi jog szerint ugyanis, ha egy ország dynastiájával örökösödési szerződésre lépett, ezen szerződést tartozott megtartani, s ha a koronának e részben a nemzet ellen nem volt elég ereje, külső segítség is felléphetett a nélkül, hogy valaki az intervencio jogát kétségbe hozta volna, ha ez intervencio által nem az ország jogát akarták megsemmisíteni, hanem csak is annak a jog és törvény elleni tévedt forradalmát. Így jött be hajdan Heinrich német császár Péter magyar király mellett s restitálta őt s odább ment; így jött be 1848-ban az orosz.

Napoleon újabb eszméi, melyek a belga, görög forradalmak, s a francia suffrage universel előzményein alapulnak, még szorosabban belügynek tekintik a korona kérdését annyira, hogy azt egyenesen a nép szavazata alá rendelik, mely a pozitív törvényeket s s szerződéseket is megsemmisíti. Így üzte el az olasz népszavazat a modenai, toskánai s pármái hercegeket, így fenyegeti ma is a pápát Rómában s Austriát Velenczében; és Napoleon elég hatalmas hangon hirdeti, hogy a nép szavazata ellen semmi nagyhatalmaságok nincsen joga az intervenciora, mert az, hogy valamely ország felett ki uralkodjék, tisztán csak is azon ország belügye. Hathatósan secundálta ezt 1859-ben Russel lord is.

Mi nem osztjuk ezen forradalmi elvet, és azt hisszük, minden dynastiának meg kell tartani a népek telt fogadalmát, de egyszersmind minden népek meg kell tartani azon törvényes kötet, melynélfogva saját dynastiájának örökösödését megállította. Egy szóval fenn és alant tisztelni kell a pozitív törvényeket, melyek csak két fél beleegyezésével változtathatók, más különben az országok örökös forrongásnak s pártviszálynak lennének kitéve, minthogy a törvény tekintélyének megtörése után csak a nyers erő tekintélye uralkodnék.

Tehát a régi jogfogalom a pozitív törvények és szerződések körén belül, az újabb jogfogalom meg ezen törvényeken kívül, sőt azoknak ellenére is, a trón örökösödést kizárólag belkérésnek tekint, hol az intervenciora semmi külbatalomnak joga nincsen.

E szerint tehát az 1851-diki szerződésre nem volt joguk a nagyhatalmaknak; ellenben Frigyes herceg örökösödése mellett fellépni joga van a német szövetségnek Holstein határain belül, mert az örökösödés Holstein bel-

kérdése, kebli jogainak sérelmeinél pedig a szövetség egyes országait az összes német szövetség védeni tartozik.

A német szövetség azonban tulmegy jogán, mihelyt az occupatiot Schleswigre is kiterjeszti. Schleswigre nézve — mely a német bündhoz nem tartozik — Frigyes herceg szintén trónkövetelő, de e trónt már csak saját erejével követelheti, a német szövetségnek itt nincs szava, s e részben segíthetik őt egyes német s más hatalmasságok, de a német szövetségnek, mint olyannak, nincs joga fellépni, mert Schleswig nem tartozván hozzá, fellépése támadó háború lenne.

Ez a kérdésnek világos jogi állása, s nem az, a mit a korona jogtudósai megállítottak.

És itt már menjünk tovább.

Ha a korona jogtudósai álláspontjára áll Austria, s mint német szövetségi tag cselekszik, akkor egy esalfa jogmagyarázat alapján indult meg; ellenben, mint nagyhatalomnak joga van egyrészt szemben Dániával, másrészt szemben a német szövetséggel védeni azon londoni szerződést, a melyet, mint nagyhatalom kötött.

Austria e részben saját ismeretes elvei szerint következetesen állhat meg; mert ő elejétől fogva az egyes országok pozitív törvényei felett előnyt adott a nagyhatalmi kötéseknek, tagja levén a szent szövetségnek, mely e század elején mit sem vette számba az egyes országok pozitív jogait, midőn ezeknek felföldözését az európai béke szempontja kívánta. Természetes azonban, hogy ezen következetességeért, a német szövetséghez való békés viszonyát kockáztatja, s ma nem lehet kiszámítani, ha nem éppen e politika miatt fog kiömleni egy irtoztos testvéri harc pandora szelenczéje?

Ellenben nem tudjuk, hogy a böcs és szabadelvű Anglia, és a dicső Franciaország, hogy hozzá rendbe e részbeni logikáját.

1859-ben Russel lord és Napoleon császár egyhangulag mondák ki, hogy minden népek magának van joga határozni koronája joga felett. Mind a ketten elfeledték, hogy az előtt nyolcz évvel ők Schleswig és Holstein híre s tudta nélkül határoztak éppen e nép koronája felett, s feldúlták annak sérthetetlen örökösödési beltörvényét.

Hogyan fogják most egyeztetni a nyolcz év előtti tényt, s a nyolcz év után kimondott nagy eszmét?

Minő arcezel fenyegeti Russel lord a német közép hatalmasságokat és szövetséggyűltest azért, hogy ők Holsteinra nézve azt követelik, a mit Russel Nápolyra, Toscanára stb-re nézve sokkal forradalmasab alakban elismert; mert hisz az olasz nép zsarnokait üzte el trónjáról, kikhez őt törvényes viszony kötötte, s mégis ténye csak belügynek tekintett, a németek pedig törvényük által jogosult trónörökös mellett buzognak, s így a nép akaratján kívül a pozitív törvény is részükben áll. Megtámadják-e a német szövetséget, hogy Holsteinra nézve azon joggal él, a melyet éppen ők magok proclamáltak 1859-ben?

Vagy megtámadják-e Dániát, hogy védi magát azon trónon, a melyet éppen az angol és francia hatalmak is biztosítottak a londoni szerződés által?

Im mennyi következetlenség kormányozza a világot, mégis mi logikát akartunk egykor keresni még a „Herm. Zeitung” szerkesztőjénél is!!

Ez a jogi helyzet, s ezen különböző felfogásokból egy roppant tény állott elő: a német szövetség tetteleges bomladosa, a melynek rettentőbb következményei lehetnek az amerikai szövetség felbomlásánál.

Németország, ha neki indul a háborúnak, fél-századig szokta azt folytatni.

Ott van az Eider folyó, e rubiconja a német-német kérdésnek.

Es roppant készüldés mindenfelé. Itt a két német nagyhatalom, egyrészt az angolok fenyegetései, másrészt a német nemzet és közép államok határozott fellépése által szorítva, vonja össze erős hadseregait észak felé. Egy nagy osztrák test gyűl Tyrolba, Stayerhonba, s a tizenharmadik porosz hadosztály parancsot kapott nyakra-főre elenyőmulni. Az apró német államok mind hadi lábra állanak, s az egész világ az Alpeselek-től a Balti tengerig fegyverkezik, mintha Európa egy általános conflagratio előtt állana!

Dánia ötvenezer főből álló hadsereggel vár a támadásra Dennewirk mögött, a legfélelmetesebb hadállásban, a melyet Dánországi Thermopylaeinek mondanak.

Igaz, hogy erős állása dacára két oly nagyhatalommal, s másrészt az egész német nemzettel szemben gyöngének érzi magát, s már is engedékeny ajánlatot tett, s kérdésen kívül kész lesz a dán centralisatoról lemondani, hogy magát Holstein trónján megtarthassa; de kérdés: elfogadja-e a német nemzet azon köstét, mely a szövetség határozatától eltért Ausztriát s Poroszországot kielégíti?

Már ha ezen összetolt óriás kérdéseket vérontás nélkül el tudják intézni, akkor mi tisztelettel és bámulattal hajlunk meg az emberi kapacitatio fensége előtt, és hiszünk, hogy eljőhet az idő, midőn az ágyukból hangokat üntenek, s a szuronyt és kardot konyhakésnek s isztikének használandják.

Egyéni nézetek a népnevelés ügyében.

(Folytatás.)

Népnevelésünk ügyében az első hiányt ott véltem rejleni: hogy a népiskola-tanulók egy része nem bír elendő képzettséggel.

Minthát a fenn idézett hátszegi, küküllőmegei s több, már számtalanszor ballott szomorú események közvetlenes létrehozói, némely gymnasiumot végzett olyan ifjak említetek hírlapi közleményekben, kiknek cselekvés-irányukból, nem a különben is elég feszült nyers szenvedélyeket csillapítani, a személy és birtoktulajdon jogát tisztelőben tartatni akaró

hivatás, hanem éppen ellenkező szereplés látszik népnevelési rendszerük alapján választva lenni. Távól attól, mintha néhány téves fogalmukról ítélve, bár melyik intézet szelleméről kártható véleményt mondani legkevésbé is volna cselőm; mégis, ha sok ily féle egyéneknek ferde eljárása következtében, a személy- és vagyon-bátorság, az államélet belsőségének örökös háborításával, mind több és több leverő események bizonyítványai jelentkeznek a közelben: könnyen azon szomorú gondolat fészkelhetné be magát az emberi lélekbe, hogy az ilyen ifjakat képző s nevelő intézetek a nép közbe kiboecátó intézetek nem egyebek, mint meganynyi Bábalek, azért építve, hogy az utókor borzadva tekintsen rájuk; vagy éppen Zsodomák, melyekre vissza pillantva, úgy járjon, mint egykor Lót felelője; s a mostaniakhoz hasonló képzettséggel a tudatlan nép közé kilépő ilyen tanoncok nem a művelődés magvait hintgető apostolok, hanem báránybőrbe öltözött farkasok, hős szája vakvezetők, szétszórt az emberi joglétének, az államélet belcsendjének fel-forgatására és a nép demoralizálására.

Minthát, jelekből következtethetők, a tanító képezde, némely ifjak által — mert tisztelet az azt érdemlőknek! — mint egy menedék helyül választandónak gondolják, hol a semmit vagy nagyon keveset tanulás csekély terheivel találkozának, ugyanannyira, hogy a ki a felsőbb tudományok halgatását halál s betegségnélküli ki nem állhatja, az egyenesen képezdebe kívánczik, s ha innen ki-szerű alapos képződéssel, még sokkal kevesebb tapasztalati ismeretilek kilépést pályájára, már azontúl a rest tanulóval így énekel: „Félre könyv és kalamáris; nem bánom már, ha veletek a fergeteg tánczot jár is.” Miután adat tudok (bár ne tudnék!) arról, hogy bizonyos e. közönséghez, nem annyira ének-vezér, mint jótátióra levén szükség, mégpedig olyanra, ki, ha elég élénk és önjelétért tevékenységre képes, igenczép jövedelmet szerezhet magának, kitűnő bizonyítvánnyal, s a mi több, igen jeles ajánlattal, olyan egyéniség szerző dött, kinek azon kívül, hogy ének-vezetési s orgonálási jártassága is számlomra méltó, tanításra legkisebb hajlama és képessége sincs. Nem lehet e népnevelésünk hiányját abban is keresnünk, mert a tanítók egy része nem bír elegendő képességgel?

Ha talán ezen megjegyzésre valaki mondaná: minő badar beszéd, hisz a tanítók fizetése sok helyeken oly csekély, hogy a miatt (?) ezen pályára csak a leggyengébbek vállalkoznak; erre azt felelném: tekintünk át csak a reform. anyazentegyház névkönyvét, ott is számos oly e. községet láthatni, melyeknek papi fizetése alig éri fel a 300, sőt, mint mondok alig a 200 o. é. frtokat is, már ha

az ily csekély jövedelmű e községek lelkesének csak azért, mert a papi hivatal nem kívánja, végezni kell a felsőbb tudományokat; miért ne kellene azon néptanítóknak ezt tenni, kik igen számos községben évi 3-4 sőt 500 frt fizetéssel ellátott ezen nagyon fontos hivatalra, a népnevelésre bocsátatnak ki? És még ha tekintetbe vesszük azon panaszos indegenkedést, sok helyt éppen surlódást és távoiságot, mely ez előtt még gyakrabban felmerült, sőt jelenben is nem egy helyt pap és tanító közt jelenkezik azért is, mert a tanító hivatalánál fogva több tekintélyt és megtiszteltetést várna, de képzetlensége miatt abban óhajtsa szerint nem részesedhetik: mennyivel inkább kellene arra törekedni, hogy a néptanítók is sokkal jobban kiképződjen, alkalmas nyújtassanak belső nemes barátságára lépbeni papjaikkal s a körülben létező műveltebb egyénekkel is, hogy így pap és tanító, mint a véka alól kivetített két égő gyertya, álljon az asztalon világítására azoknak, kik a házban vannak!

Igénytelen nézetem szerinti szerény óhaj-tásom volna tehát, hogy a nevelő főintézetek illetőleg tanító képezdek csak is olyan ifjakat vegyenek fel e nemes pályára készülendők, kiknek abhoz hivatásuk van. És csakis olyanokat bocsássanak ki a nép nevelésére, kik teljesen kiképződve levén, szemleli irányuknak a céppel való érintkezés tág körében is időt hozó, az ország belcsendjét és az utókor művelődését teljesen biztosító, bazánaknak a művelt külföld előtt is méltánylást igénylő s megérdemlő bizonyítványait adhatják.

(Folytatjuk)

Gazdasági egylet.

Választmányi ülés január 19-dikén gr. Mikó Imre önmaga elnöksége alatt.

Tárgyai:

1) Egy felállítandó állandó terménykiállítás, s ezzel egybekötött ügyönkségtárgyában kinevezett bizottság, vállalkozó Kövári László tagtársunkkal egyetértve, az állandó terménykiállítás és az ügyönkségtárgyának az ügyvitel szabályait elkészítvén, azokat előterjeszti, a miket az ülés elfogad, és a közgyűlés elébe terjeszt fel.

A választmány Zeyk József tagtársnak azon most írásban formulázva előadott indítványát, melyben egy különálló borászati szakosztály felállítását tartja szükségesnek, ajánlattal sorolja a közgyűlés tárgyai közé.

3) A kir. főkörmányszék a nagy-enyedi fegyház igazgatójának a selyemtermelés érdekében felállítandó eperfa-iskola tárgyában teszi azon felterjesztését, melyben a fegyház terjedelmes két kertjét eperfa-iskola és ültetvény felállítására alkalmasnak tartja s helye-

sen indokolva e célra ajánlja, és azon felhívással küldi át az igazgató választmányának, hogy azon esetre, ha a fegyintézet ajánlatát pártolándónak találja, a választmány oly alapos tervet terjesztszen fel, hogy ennek nyomán a főkörmányszék az engedélyt erre ki-eszközölhesse.

A terv elkészítését a gyűlés a kertészeti szakosztályra bizza.

Valamint Seebath urnak az elmúlt évben Zsibón és Cs.-Gorbón folytatott selyem termelés felől tett és köszönettel fogadott jelentése is a kertészeti szakosztálynak adatik át.

4) Jacsósi Péteri József a magyar mezőgazdasági irodalmat Liebig János egyik jeles munkájának — vegyészeti leveleinek — áfordításával óhajtván gazdagítani, ezen nagybecsű műnek nyomtatásában megjelent egyik füzetét küldé meg egyetünk számára; ezuttal megkérvén a választmányt, hogy művét az egyet tagjai közt elterjeszteni sziveskedjék. E derék művet a választmány pártolásra méltónak tartja, s tagjait ezen vállalat elősegítésére figyelemmel teszi.

5) A felső tisza vidéki gazdasági-egylet az uralkodott rendkívüli szárazság következtében véginégre jutott számláján honfitársaink fölségellése céljából sorsjátékokot rendezett, melynek alapja 26 nagyobb és 150 kisebb gazdasági gép. Az e célra kibocsátott 20,000 darab 50 kros sorsjegyekből egyesületünkhez 2,000 et küldött azon bizalmas kéréssel, hogy azokat hazánkban szétterjeszsze.

Ez ügy elintézése a titkára bízatik.

6) Folyó hó 25-én délelőtt 10 órakor a városi tanácssteremben tartandó közgyűlés tárgyai:

- 1) Elnöki megnyitó beszéd.
- 2) Titkári jelentés.
- 3) Pénztári jelentés és költségvetés.
- 4) A kert munkálatait felelti jelentés.
- 5) A fiók gazdasági egyletek szabályai tárgyában tett jelentés.
- 6) Az állandó terménykiállítás és ügyönkségtárgyának programja.
- 7) Egy borászati szakosztály felállítására.
- 8) Az új részvénydíj és idő meghatározására néve tett tervjavaslat.
- 9) Az igazgató-választmány újbóli megválasztása.

Nagy János,

egyleti titkár.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Torda, jan. 19.

T. szerkesztőség! A következő tordai újságokkal kívánok kedveskedni ez új év elején.

Telünk oly keményen tartja magát, milyent 1849 óta nem éreztünk. Több gazdának istállójában bivalja megfagyott. E meleg égál alóli állat meleg istálót kíván a mostani szí-

TÁRCZA. AZ ERDÉLYI SZÁSZOK MAGATARTÁSA

1860 october 20-dika óta

Történelmi vázlat

Halmágyi Sándortól.

(Folytatás *).

Nem kevésbé jellemző az akkori szász álláspontot illető azon comitativa is, mely mellett az illető bizottság ezen „entwurf“-ot a közgyűlés elibe terjeszté. A bizottság — olvassuk ebben — két megezőfolthatlan ténynek adott munkálataiban kifejezést. Egyik tény, hogy a szász nemzeti gyűlés a szász földre (Sachsenland) nézve a törvényhozás egyik factora, a szász nemzeti gyűlés soha se játszott el (verwirkt) alkotmányát, s a császári és kormányrendeletek csak a nemzeti universitas jóváhagyása után bírnak teljes érvénnyel. Másik tény, hogy az 1852 óta bekövetkezett események és a szász n. gyűlés újbóli baltálybalépte előtti viszonyok teljes ignorálása teljes lehetetlen; minél fogva az igazságszolgáltatást szabályozó rendeletek egyideig való érvénybenhagyása föltétlenül szükségesség stb. *)

E közben a szebenzéki románok kérvényt nyújtottak be a Felsőszékhez, mely a magamemében saját szerű okmányt képez, s különösen a szász érdekek ellen vala irányozva. Nagy-Szebenben kél 1861 július 1-sőjéről s azon kezdődik, hogy a román nemzet „századokon át a legembertelenebb módon el volt nyomva“ (értsd: a románok jobbágyok voltak, politikai jogok gyakorlataiból kizárva, mint bármely magyar vagy más nemzetbeli jobbágyok, s arbéri szolgálatot tettek, miként még ma is Oláhországban a közép még nincs felszabadítva); azonban folytatja a kérvény

„közbejövén az 1848 és 1849-i események. Az erdélyi alkotmány és közigazgatás korábbi épülete széttagozott érdekeivel, rendi különbségeivel, a korszellem és józan értelemmel ellenkező kinövésével és visszaéléseivel együtt összeomlott.“ „Több mint 40,000 testvérünk halálával (?) lehetett ezt kivívni.“ „Uj kormányrendszer (a Bach-féle) lépett életbe. De reményeink nem valósultak.“ „Ez a rendszer is megbukott. Austria minden népei felett ha sadi látszott a hajnal pirja, mindennek virradott; csak a mi (román) nemzetünknek nem. Csak azon nemzet, mely Felsőszék királyi székeért életet és vagyonát áldozott (in specie N. Enyed) stb. sodortatott vissza a régen elmúlt idő sötét éjszakájába.“ „A mi szép hazánk Erdély újból magyarok, székelyek és szászok földére van osztva. Mi, a kik az összes földbirtoknak több mint felet bírjuk (a mi nem igaz!) saját hazánkban ismét idegenek lettünk; ismét azon kevesebbség uralkodik felettünk, mely 1848-ig mindennemű eszközökkel el tudott nyomni bennünket“ stb. stb. stb. Aztán hivatkozás tétetik az 1860 oct. 20-diki diploma és ugyan e napról kibocsátott kir. kéziratra, meg a birodalmi tanácsnak 1861 jun. 1-ső megnyitó ülésében tartott trónbeszédről, s folytatja: „Felsőszék végre az ugynevezett fundus regius községeknek szervezésével megbízott szász nemzeti ispán Salmen urnak egy rendeletet méltóztatott adni, melyet ő egészen közzétenni nem tartott czélserűnek, de a melyben neki a románok tekintetbevétele és kielégítése tétetett kötelességévé. És miképpen teljesítették eddigelő Felsőszéknek ezen rendelkezése a megbízott szervek által? A fundus regiuson 190 ezer román és 174 ezer szász lakik. Az ispán ur által vezetett tisztválasztás azon eredményt idézte elő, miszerint Szászvároszszékben 2, Szászsebesben 3, Szerdahelyszékben és Brassó vidékén egy-egy román választott, a többi államok ott, valamint a többi szász székben egytől egyig kizárólag szászoknak jutván. „Ámbár Szebenzékben 51,734 román és csak 36,704 szász van; ámbár az ezen székhez tartozó románok között nagy számban (!) vannak egyéniségek, a kik bármely bírói vagy közigazgatási állomásra képesek: mind-

azáltal a választásnak a lön eredménye, hogy mind a 12 megválasztott tanácsos a szász nemzetiiséghez tartozik. A szabályozó pontok (regulativ-punct.) tiszta betűi szerint, melyeknek alapján történtek a választások, ezen eredmény igen természetes. A szebenzárosi képviselő (communitas), mely a tulnyomó szász lakosság számához képest természetesen tulnyomólag szászokból áll, a szabályozó pontok szerint, saját tagjainak választása által egészíti ki magát. Szebenzáros képviselő, a nemzeti ispán ur által végbevitett választás után, 120 tagból áll, kik között csak három román van. A szabályozó pontok szerint ezen képviselőség választja a tanácsosokat saját kebeléből, jóllehet a tanács hatásköre nem csak Szebenzárosra, hanem az egész székre kiterjed. A polgármester és székbíró váasztásánál a szabályozó pontok szerint mindenestre szavazattal bírnak a községek is; ámde a községek ezen befolyása csak szinlegessé válik, miután ezen két főhivatalnokot a városi képviselőség által már megválasztott tanácsosok közül kell venni. Tényleg a szebeni közönség választja az egész szék képviselőit és így a választásnak a tulnyomó román népesség dacára tisztán a szászok részére kell kiútni. Világos, miként ezen törvény még ama korból ered, midőn a szászok egy kiváltságos nemzet, a románok pedig, mint nemzet egészen jogtalanok voltak, és hogy e törvény épp azokhoz tartozik, melyeket azért találtak ki, hogy a szász nemzetnek ott is, a hol kevesebbségben van, a tulnytul vagy éppen egyeduralmat biztosítsák. Ezen törvény alkalmazása a jelenben nemcsak ellenünk elkövetett igazságtalanság, hanem ellenmondásban áll Fgd parancsaival. Felsőszék azon szabályozó pontok közvetlen alkalmazását nem rendelte, sőt parancsolta, hogy már a jelen szervezésnél tekintet legyen az eddigi törvények szerint nem jogosított nemzetrekre. Ha az ispán ur Fgd parancsának egyik részét teljesítette, nem volt szabad neki a másik részét mellőznie. Különben is az ispán ur nem habozott a szabályozó rendelet más pontjaitól eltérni. Hogy több egyént lehessen elhelyeztetni, s tanácsossá tenni, a közönség tagjainak a szab. pontok-

ban meghatározott számát 100-ról 120-ra emelték, s az erre való jogosultságot senki se vont a kétségbe: mennyivel több oka lehetett volna ispán urnak, egy vagy más oly változtatást tenni, mi által Fgdnek kifejezett rendelkezéit teljesítette s a mi különben is szerény kívánatainkat kielégítette volna“ stb. „Az 1846-ig Szelistye és Talmács székekhez tartozott, csupa románokta helységeket 30 mértföldnyi területtel ki akarják szakasztani Szebenzékből, hogy vármegyei igazgatás alá adózzák. E helységek századok óta Szebenzékhez tartoztak; ezt már földrajzi felvétel is kívánja, mivel Szebenzáros közvetlen közelében fekszenek, s mindennemű forgalmi összeköttetései vannak a szász földdel, míg Alsófőjermegye székhelye, hová csatolni akarják, 10—15 mérfde fekszik; ezen helységek mindig a fundus regius törvényhozásiában vettek részt; éppen maga a szebeni közönség többször tiltakozott ezen helységeknek Szebenzékből kizsákitása ellen; az erdélyi udvari kanczellária intézkedései szerint is ezen helységeknek a jelen szervezés alkalmával Szebenzéknek kell maradniuk; mégis a szebeni közönség éppen most ezen érintkezések ellen tesz órást magát a szász adós jogainkkal, a méltányosság minden kívánalmával és saját előbbi tiltakozásaival hozza ellentmondásba.“ „Az egyenjóság elve a fundus regius s jelen Szebenzék jelen szervezőkórálál lábbal tiportatott.“ „Kérjük azért Felsőszéket, méltóztassék legkegyelmesebben 1) a Szebenzékben a román érdekek teljes mellőzésével keresztyült választást megemmisíteni; 2) egy új, az egyenjóság elve szerint végbeviendő választásnak megfelelő rendeleteket kibocsátani; 3) méltóztassék Felsőszék Szelistye és Talmács fűszékek helységeinek Szebenzékből, a mi jogaink és szokásainkkal ellenkező kizsákitását legkegyelmesebben megakadályozni“).

(Folytatjuk).

*) E feliratot valame nyílt akkori erdélyi lap közölte. Hű fordításban, teljes szövege magyarul olvasható a „Kolozsvári Közlöny“ 1861-diki 115 és 116-dik számaiban.

*) Lásd a „K. Közlöny“ 1. 2. 4. 6 és 8 dik számaiban.

*) „Sieb. B.“ 1861. 141. sz.

beriai hidegben, meg is érdemi azt jóízű tejeért. Sok fiatal juhoknak torkok megfajult, e hideg miatt s megfagytak. Sokan mélyet betegséget gyanítottak azokban, de boncolás következtében bebizonyult a családás, és meg kellett állapodni a nagy hideg gyilkosságánál. Az angol nevű majorságok sereggel fagytak el, hol éjre meleg helyre nem zártak, de nem csak ezek, hanem a honi majorságok is sok helyt megfagytak, vagy ha egészen nem is, lábok, tarékok elfagyott; verebeket háláskban lettek megdermedve.

E hó 16-án piacunkon heti vásár alkal-mával több iparosnak lába, füle, orra, ujjai megfagytak árulás közben. Új Tordában 17-re virradólag 3 órákor egy kerékgyártó háza hija padlatán levő faforgács, vasfűtőjének kürtöje forrósága miatt, meggyult, s zsinde-fedele legett. A harangok riasztó rémzúgása alig gyűjtötte szomszédait össze a csikorgó hideg miatt, kik ott megjelentek, nézniek kellett a meleg elem pusztítását, minthogy részint befagyott, részint a nyári lőszeg által kiszáradt kútakban, patakokban oltani vizet nem lehetett lelni. Senki se félt a tűz további harapódzásától, mert vastag hó fedi az épületeket.

Városunkat keresztül folyó patakon levő lisztelő malmak el vannak fagyva; a nyáron szárazság most fagy miatt szűk az őrés. A legújabb találmány külföldi száraz-malmak most nagy szolgálatot tennének, nem lenne a nép kényserrelve harmadik, negyedik, az Aranyos vizére épített falvak malmaiba dide-regve jární.

Maros-Vásárhely, jan. 18.

Tellünk ez év elejével derekasan beállott, a hideg 4-én már 12 fokra hűgött, s az óta kevés vált zátással 17, 22, 23 fokra ment; 17-kén éjféltől már 26, reggeli 1/2 5 27 fokra emelkedett, 9 órákor is 16 fokot mutatott. E szokatlan tartós és rendkívül hidegben elég havunk van, önként következik. Ily hideg időben benn a meleg szobában a kandalló mellett kellemes dolog, a ki ülhet, de szánakozással kelletik azokra gondolni, kiknek nincs fájuk, vagy utazni kénytelenek.

Pedig ha rágonolunk, hogy eddig még faböv bérzés székelyföldünkön, csak a legközelebbi 12 évet is figyelemmel kísérve, er-deink részint a gondatlan kezelés, részint esetleges vagy rosszakaratu szántszándékos gyuj-tások miú mennyire pusztultak, méltó aggo-dalom száll meg, hogy ha e mind így megy, s statusgazdászati szempontból is szakértői kezelés és felügyelet nem fordítatik, nem sok idő kell arra, hogy székelyföldünk a legsila-nyabbá és szegényebbé váljék.

Az erdő a székelysége nézve szűsölőv életkérdés, ez az a mi ötöt annyira szűsölő-fő-jéhez láncolja, az erdők illata az, mely ötet kemény, vidor és munka edzetté képezte; az erdők fája az, melyből nagyrészt élelmet ke-re-si, s a nagy hidegben is edesebb teszi a barna kenyert vagy puliszkát, mint a mező-ség sokkal durvább termő, de fátlán és forrás-talan helyein azt csak képzelni is tudná. Már pedig, mondom, csak az utolsó évtizedben is, silány legelőként egész erdőségek égettetek és égettetnek el könnyelműleg, más-sutt hamuszir-fűzés pusztítja, s az ezzel egy a szénészétek közüli gondatlan eljárásból, másutt rozseros akara ből erdők gyulnak meg és égnék el. A tapasztalás bizonyítja pedig azt, hogy a hol erdőségek volt, onnét a fa egé-szen elpusztul, s maga a reményelt legelő is csak az első pár évben, míg az addigi trágya felemésződik, ad fűvet, azután pedig kopár és használatlan helylyé válik. Az ily erdő-pusztulások nemcsak a leégett helyre nézve mutatnak ily szomorú állapotot, hanem kihat-nak a közeli, sőt távolabbi tájakra, s ha ez nagy mérvben történt, egy egész országra nézt is. A letarolt szomorú kopár helyek, meg-szűnőv az erdők termékenysítő s az egész ségre oly jótékonyan hatók kigőzölőse, a hi-deg és szárazszo széknek gátul többé nem szolgálnak, s a légkör ezen átalakulása az emberi ügy, mint a növényi életre nézt igen hátrányosan munkál. Csak a legközelebbi száraz éveket tekintve, melyek Magyarhon leg-termekevényebb vidékeit önkrejtuttatták, iten mi nálunk közepes, jó s sok helyt dús termés volt, s mind ezt meg féltő érdeinknek kö-szönhetjük. Gazdasági egyleteinknek, egy egy-seknek is legszentebb köteltségvé kellene lenni, az erdők pusztulásának, szakértői ke-zelés és szigorú ellenörködés mellett gátot vetni, s az erdöket nevelni és gondosan ápolni.

Itten a városi közönségnek szép cserfás erdei vannak, melyekből azonban a közlebbi években sokat adogattak el, az idén is adnak el, úgynevezett fiatal veszszős erdeiben pe-dig több száz öleket vágnak és adnak el, hogy erdősze lenne e városnak, azt nem tud-juk, hanem azt látjuk, hogy a fa-eladásnál az idén is oly hivatalnokot bízt meg a töb-bek közül, a kinek egy egész téglavető te-lepje van, a hová a múlt évben is nagy ra-kás szép, újon vágott cserfákat láttunk ösz-

szehalmazva, pedig a téglavetőre bizony-nyára gazdaságosabb a kiszáradt bikkfa, mint a nyers cserfa.

Sára napi sokadalmunk napja éppen ma-van. Ennél egy közönséges hétivarsár népe-sebb, a baromvásár is silány volt, kevés marha kelt el, főleg a pénz és takarmány hiánya miatt, azonban e népetlen vásárra a szokatlan hideg is befolyással lehet és van, mert a mint fennebb íráim, oly hidegünk jár, hogy úgy szólva a kutyát is kihajtani sajnálja az ember.

És mégis e szokatlan hidegben kell, hogy városunk vendégszerető falai közül a Hubai Gusztáv igazgatása alatti színtársulat a hidegebb Hargita alá Sz.-Udvarhelyre vándoroljon gyenge női tagjaival, s azoknak még gyöngébb csecsemőivel. A közönség e derék színtársulatnak, melynek kitünőbb tagjai a Hubai, Bodrogi, Bokodi-párok, továbbá Dézsi Zsigmond, Mándoki és Váradiné voltak, sok művelzetes estét köszönhet, s előadásait méltó részvétellel és elég számmal látogatattak. E társaság tagjai jeles játékaik mellett nagyon solid magukviselésével különböztették meg magukat, s ösztönte sajnálattal vette a közönség oly váratlan és ily kellemetlen idő-beni eltávoztukat. Utolsó előadásuk „A két huszár és egy bakkancos“-t tegnap adták népes publicum előtt. Ezen előadásnak azon-ban sem a publicum, sem a társaság nem az oka, hanem azt előidézte a helybeli tanács azon határozata, hogy a társaság a Folinus-tól engedélyt a játszhata mutassák elő, *) avagy saruitak felkötővén tovább menjenek. Ezt megelőzte vagy előidézte az igazgatónak a közlebből újon szült barna zenészekből Prokupek cseh vezérsege alatt szervezett, úgy-nevezett első bandávali huzalkodása, mely banda a János és István napokini zenélés hasznára ábitozva, felmondott a szerződéssei vagy engedelmisséggel, mely csemény a fő-bíró urnak is bosszuságot okozott.

Hogy a nyártól fogva a tanács tudtával itt mulató színtársulat éppen most, egy kel-lemtlen szóváltás után, emlékeztetik a kérdé-ses engedély előmutatására, az meglepő s ért-hetlen; de hogy a társaság perelni egy ható-sággal s az alatt tönkretjüni nem akar, az annyival inkább érthető, hogy a mint értesül-tünk, a sz.-udvarhelyi tanács vándorainknak s a nemzet ezen szegény napzsamosainak, hogy vendégszeretőbb fogadtatást nyujthasson, saját helyiségének egy részéből kilucrozkodva, azt rendelkezésükre bocsátotta.

E felett elmélkedve eszünkbe jut, hogy ez-előtt egy pár hóval egy egyéniség elhalá-lozván, annak eltemetése a városba érke-lyén a gyász lobogó kitzetett. Azt, hogy or-zságs vagy nemzeti gyász alkalmával a köz-fájdalom iránti pietásból a gyászjelvény a középületre kitzetetik, az igen is szokásos és kegyetes, de azért, mert valaki régebben a város előjárója volt, és hogy többben hivatali állomásaikat pártfogásának köszönheték, az ily-szerű demonstrációt csak akkor érthetni meg, ha Frankhon egykori királya 14 dik La-jos jelmondatát „En vagyok a status“ — en miniature egy városi hivatali testületre alkalmazhatni.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Ügyvéd t. Medgyesy Tivadar ur 14 fo-rint 44 krt adott át szerkesztőségünkhez, mint a mely összeg lónai ref. lelkész Szakács István ur házában tartott házi vigalom alkalmából a résztvevőknek vigalmaik közt is a szenvedő testvérekre emlékezésé folytán gyűlt össze. A fenirt összeget szintén a központi bizottmányhoz kézbesíteni kedves kötelességünknek tartjuk.

— Városunkban mára és a holnap napra mindennemű bál, Szébenből jött telegramm folytán be van tiltva, s a jogász bál is; vagy talán éppen e miatt mindenki. A színházat is a roppant hideg miatt a szinagagatónak be-kelle zárnia, az embereknek orra, füle le-fagy. Maholnap máglyákat kell rakni az utak állomásaira, mintha oroszk volnának.

— A magyar akademia 19-én tartott ülésében a Nádasdy-féle száz aranyos jutalomra pályázott „Buda halála“ című epos bí-rálói Kemény, Gyulai, Jókai megtevéen jelen-téseket, e művet, mint a legjelesebb magyar eposok egyikét, megkoszorúzásra ajánlák, mire a jelíges levél felbontatván, abból Arany János, jeles költőnk, neve olvastatott fel. A nevet az egész akademia hangos éljenzéssel üdvözlé.

— A „Wanderer“-nek írják, hogy a ma-gyar országgyűlésre a választásokat a kor-mány február hó folytán szándékoznak kihir-

*) Mi nem képzeljük, micsoda praerogatívát adha-tott volna a városi tanács Folinus urnak, mielőtfogva ama város társas köreit egy pár nyári hónap miatt meg-foszthatná a színház élvezetétől. Ily előjog tudunkra nincs is, és bizony a városi előjáróság rossz szolgálatot tesz azon egykor oly virágzó székely város sorsának, ha kebléből kiszorítja a mivelt társasélet intézményeit.

Szerk.

detni. Az országgyűlés maga aprípra hivatnék össze. Ez alkalommal az országgyűlésen ki-rályi biztosok fognának megjelenni, mint a kormány képviselői s az országgyűlésnek az okt. diplomat és a febr. patenat kir. proposi-tiók gyanánt terjesztenék elő. Ha a kir. biz-tosok azt vennék észre, hogy az elszűk-ségben van, szavazást fognának sürgetni a kir. előterjesztvények felett, s az ország-gyűlés felszólaltván, a közvetlen Reichsrath választások fognának kihirdettni.

— A brassói, kolozsvári és debreczeni ipar-kamarák az erdélyi vasut tárgyában feliratoz-iztek az illető felsőbb helyekre, melyekben a nagyvár-kozosvár vasut mellett nyilat-koznak. A kolozsvári iparkamara felirátat már közöltük, a derezeniét a „H-gy“ következő-leg ismertet: A helybeli kereskedelmi és ipar-kamara, azon kedvezőnek mutatózó körül-ménynél fogva, hogy a vasuti bizottmány m-évi dec. hó 18-dikán volt határozata szerint, minden az erdélyországi vasut ügyében eddig-elő tett mozzanatok előterjesztendő lesznek, továbbá azon reményben, hogy a füm. m. k. r. udv. kancellária véleménye nem csak meghal-gatásra talál, hanem hihetőleg döndő befolyás-sal is bírand: m. évi dec. hó 30-án tartot rendes üléséből feliratoz in'ézett a füm. m. kir-udvari kancelláriához, melyben kérte, hogy a n.-vár-kozosvár-brassói pályá ügyét hatályos támogatásával s befolyásának egész súlyával előmozdítani méltóztatassék. Mintán a N.-Várad-ló kiinduló s Erdélyországot átszárnyalva Galacznál a feketetenger legnagyobb forgalmu kikötőjébe vívó paspályá egyedüli életrevaló-sága szükségessé volta s nagy jövője mellett, valamint Magyar- és Erdélyországi kereskedel-mi, forgalma, nemzetgazdászata, egy a köz-birodalom érdekéből a magy. országs gazdasági egyesület által, m. évi jún. havi emlék-iratában, majd számos szakértő tekintély álta megdönthetlen érvek hozattak fel: ezen kellő-leg ismeretes érvek alapján, de saját tapasztalásánál fogva is a kamara, helyzetéből folyó kötelességének tartotta kinyilatkoztatni, hogy ha a törvényjavaslatban felemlített két vasutvo-nal közül a n.-vár-kozosvár-brassói orszá-gos és világkereskedelmét megnyitó pályának nem adatik az elsőség, akkor Magyar- és Er-délyországi életkérdése, s egyuttal a közbi-rodalom érdeke lenne hosszas időre a kiszámít-hatlan veszteségre háttérbe szorítva.

— A pesti bürze e hó 19-kén d. e. 11 órákor nyitattott meg, Lakatos királyi biztos és Krászonyi főpolgármester jelen-lében. A „Lloyd“-épület nagy terme megtelt az itteni kereskedő házak képviselőivel, s a polgári rend minden rangtagjaival. Kochmeis-ter ur a pesti kereskedelmi kamara nevében üdvözlő e jelenlévőket kiemelve bűzők fon-tóságát, párbuzamot vont a kereskedő és gazda korábbi és azon viszonya közt, mely a bürze közvetítése által jövőre jótékonyabban, s a bürze által szabályosabban alakul; és nyilvá-nossága által törv. jellemet nyer. Utána Weis B. ur a bürze választmány nevében köszönye egy a hivatalos organumok, mint a számos résztvevők megjelenését, azon előnyről szolt, melyet a kereskedelmi rend nyer az által, hogy az intézet kebléből választott bíróság fogja ezután vitás ügyeit az eddigi eljárásnál gyorsabban itélni. Kern Jakab ur, mint a „Lloyd“ társulat igazgatója, üdvözlő a jelen-lőket, köszönetet szavazva az intézet en-gedélyezéséért Ö Felségének. Ezzel a megnyi-tási ünnepély be lön fejezve.

— Beküldetett szerkesztőségünkhez s ziv-es készséggel sietünk közzétenni a követ-kező felhívást, mely gazdinkat különösen ér-dekelheti: Azon birtokosoknak, a kik folyó-vizektől távolaknak, sőt a közlebbi száraz időjárás kellemetlen példája után kisebb vizek mellettieknek is, lelkesmeretesen ajánlhatom, mult évben Egeres helységében felállított szá-ras malmomat, melyhez egyszersmind egy szecs-kavagót is igen jó sikerrel csatoltam.

Jót állók arról, hogy e malom 24 óra alatt 2 ló folytonos működése mellett, 40—44 kis véka gabonát le lehet ürölni, mely meny-nységnek 3/4 része lehet törökbuza. Ezen ki-vül fel lehet vágatni a nélkül, hogy a malom lisztelése fenakadna, 3 óra alatt annyi szecs-kát, a mennyi 50 darab marhának 24 órára elégséges.

Mindenkit, a kinek egy ily malom fel-állítására érdekében van, a helyszíneni meg-győződés végett szivesen látok s szükségese-tében egy hasonlónak készíttetésére is vállal-kozik. Egeres, jan. 21-kén 1864. Macskási Pál.

— Berzenczey László volt magyar emigrans, mint a „F. L.“-ban olvassuk, en-gedélyt nyert Erdélybe visszaköltözhetni, mi-nélfogva jelen belebészési helyét Klagenfur-tól jövő hó folytán ott hagyja.

— Felhívás! A m.-vásárhelyi jótékony bővegyet az október 1-sétől felállított apó-lós dolgozház javára folyó hó 27-dikén az Apó-ló-teremben 1 új forint belépti díjjal tánc-estélyt ad, azon intézet javára, mely-ben jelenleg 16 városi házi szegény (6. férfi

és 16 nő) talált a sors üldözése ellen mené-déket, hol a nagy tél ellen meleg és naponta háromszor tápot és ruházatot lennek. Ezen fe-lebaráti tápot egy elősegítésé tekintetéből a városi és vidéki közönséghez pártolását ese-deztünk s ezt annyival is inkább van remé-nyünk megnyerni, mert kényelmes nagy terem-ről gondoskodunk, hol izlés és kül-csin te-kintetéből is minden kívánni valót fellelhetni. A táncestély 9 órákor veendő kezdett; je-gyeket kaphatni „Brand János“ és „Wittig József“ urnaknál. Maros Vásárhelyt, jan. 20-n 1864. Gróf Lázár Mór né m. k. egyleti el-nök. Száva Farkas m. k. jegyző.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, jan. 15. A britt ministeriumban élénk tanácskozás foly a tör-ök portához tartozó keresztényen tartományok-ban levő igazottság felett. Bulwer ur, a kon-stantinápolyi követ, szilárd meggyőződése gya-nánt nyilatkoztatta, hogy jövő tavasszal Oláh-, Szerb-, Bosnyákországban s valósintleg a szerb-görög tartományokban is általános fel-keles fog kitünni. Sokan azt hiszik, hogy ez igazottságot orosz- és francia kezek szítják; és hogy a Párisban annyira népszerű s a tör-vényhozó test választfeliatában is kegyes öhaj-táskint nyilvánuló francia-orosz szövetség esz-méje már bevégzett tény vo na, s mig nyi-gat-északi Európa a legvégtetesebb bordonjúl bonyodalmak színhelye, éppen ez alkalmat fogna a nevezett két hatalom egy keleti nagy-szerű katastrofa előidézésére felhasználni.

Mazzini határozottan visszautasít minden vádat, mintha ő a Párisban elfogott olaszokkal legkisebb összeköttetésben állana. A „Times“ szerkesztőségéhez következő tartalom levelet intézett: „Uram! A francia kormány sájtó vádakkal halmoz 4 olasznak Párisban elfoga-tása óta, kiket Napoleon Lajos elleni merény-léssel vádolnak, s az angol sájtó isméli ama vádakat. Rendesen nem szoktam az oly vá-dak fejtegetésébe bocsátkozni, a melyek be-valott elleneimről származnak, s különösen ellenszenvet érek főképp akkor, ha a vádak oly ember ügynekeitől erednek, a ki a meny-nyiben töle függ, hazamut pusztá nyers erő-szak által megfosztja kívánt egységétől, s Ró-mát a Délolaszországot pusztító rablások mű-ködései központjává teszi. Midőn azonban né-mély kedves angol barátom felszólításának engedek, nyilvánítom, hogy én soha senkit nem bízattam arra, hogy Napoleon Lajost megöjje; hogy e végre soha senkinek bombát, szélpuskát, revolvért vagy törökot nem adtam; hgy Trabucco, Imperatori és Saglio előttem teljesen ismeretlenek, s tehát hogy ennélfogva a Luganóban rendezett találkozás hazugság, valamint Imperatorinak a négy emberből álló seregbeli nevétséges hadnagysága is, egy a fényképek kiosztása; hogy fényképet saját aláírásommal ellátva Velenceze felszabadításá-nak javára az „Unita Italiana“ irodájában, Milanóban s másutt árulják; hogy én soha le-velet, sem pénzeset, sem pénzettel Greconak Párisba nem küldtem. Greco ismerem. Szá-zakat, sőt ezeket ismerem azon ifjak közül, a kik nemzeti cselekvő pártunkhoz tartoz-nak. Greco lelkesült hazafi, a ki 1860- és 61-ben az Olaszország déli részén folyt vá-lalatokban tevékeny résztvett, s mint ilyen velem érintkezésbe jött. Ha birtokában lenne valamely levelem, az legalább is 9—10 hó-napos. Ennyi legyen elég feleletül azokra a vádakra, a melyek eddigél csak a francia rendőrség jelentésein alapulnak. Vagyok stb. január 14-kén Mazzini.“

E levelet a „Times“ következő észrevéte-lekkel kíséri: „Mazzini, véleményünk szerint, sok oly dolgot követett el, a mi a legulyo-sabb politikai vétésekhez kell számítanunk; azonban ő a legtekéletesebb igazmondóságá-ról ismeretes ember, és mi az ő fenebbi ezá-folatának tartozkodás nélkül hitelt tulajdoni-tunk. Levele, ezenkívül, az igazság erős benső bizonyítékait hordja magán, s ő a legkiele-gítőbb módon fejtí fel, miképen juthatott fény-képezett arezképe az összeesküvők kezébe. Különbön is a Greco által elbeszéllet egész rege feltűnőleg magán viseli a valósinttlen-gés bélyegét. Hogy valamiféle összeesküvés történt valahol, az alig vonható kétségbe; de bizonyosnak tarthatjuk, hogy Mazzininak a val semmi köze.

Franciaország. Páris, jan. 14. A be-nyomás, a melyet a kamarai viták s külön-ben a Thiers beszéde egy Párisban mint a megyékben tett, épp oly nagy, mint általános. A császárné által adott többi táncvigalom-ban Persigny azt mondotta, hogy Thiers be-széde valóságos impertinentia. Az udvaroncok sobajtoznak. Feltűnt, hogy a császár s a viga-lomban egy percig sem mutatta magát, jól-lehet tudva volt, hogy ő felsége az nap a boulognei erdőben esákllyázott. Egy a francia udvarnál szivesen látott diplomata ezt írja: „Az ellenzék sokkal nagyobb szolgálatot tesz Lengyel- és Olaszországnak, a midőn oly tü-zesen öhajítja a békét, mintha e két nemzeti

ségét pártfogolná. Még a conservatív ellenzék is, a mely oly fenhangon kiált a békeért, a barezi párt kezére dolgozik. Emlékezzék ön arra, a mit ma írok: közelebb állunk a háborúhoz, mint akkor, a midőn a francia felhivatalos sajtó keresztes háborút prédikált Lengyelország mellett Oroszország ellen. Másfelől meg azt jelentik, hogy az egész országban demokrata tüntetéseket szerveznek, hogy a törvényhozó test szerfelett békés nyilatkozatait ellensúlyozzák.

A „Mem. dipl.“ diplomatiai tárgyalást helyez kilátásba a moldva-oláh bonyodalom végleges rendezésére. Bulwer Henry ur egy kidolgozott javaslatában a görög záradék ügyét nemzetközi bizottság által indítványozza nyomtatni. Austria, Angol, Francia- és Poroszország pártolják az angol javaslatot.

Olaszország. Milano, jan. 13. A „Pungolo“ némely adatokat közöl a Párisban elfogott négy olaszról. Trabucco Rafael trombitás s egyszersmind rajongo garibaldianus és mazzinista volt. Imperatori kevéssé ismert; alkalmasint az, a ki a schweizi csapat fellázadásában, Ferdinand király halála után, tevékeny részt vett. Greco Pasquale, calabrai pizzo szülött, fiatal korában a jésuita s később a barnabita szerzetes lépett, de mindenünne elhobosították s azután beállott garibaldianusnak. A „Pungolo“ azt hiszi, hogy Nápolyban minden bízhatósággal vannak emberek, a kik az összeköttetéseit kihasználva voltak avatva.

Németország. Berlin, jan. 16. Ma történt a szavazás az 1864-diki költségvetés fölött; a megkevesbitett költségvetést fogadták el. A szabadeltvi tőle Schulte részéről következő előterjesztvényt nyújtott be a jan. 14. diki szövetségi határozatra adott austriai-porosz nyilatkozatra vonatkozólag: „Tekintve véve, hogy Poroszország ez által elesik Németországtól, nagyhatalmi állásával visszaél, hogy az osztrák-porosz politika a hercegséget ismét Dánia kezére játsza, s hogy a fenyegetett erőszakoskodás a többi államok jogosult ellenállását és ezáltal Németországban a polgárháborút hívja fel: kinyilatkoztatta a ház, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel ellene fog dolgozni e politikának. E határozat — jelentéstétel végett — a közlőntgyi bizottsághoz lőn utatva.

A szövetségi gyűlés utóbbi határozata miatt rendkívüli az igazalom egész Németország szabadeltvi köreiből. Legelől áll Bajorország. Az „Isar Ztg.“ ezt írja. A legnagyobb vezedelem ideje következett el Németország. Ha a közép államok, élükön Bajorországgal, az egész német népre támaszkodva, nem lépnek fel, elszánva és felelem nélkül, a szövetség jogát, a magok függetlenségét s a nemzet szabadságát minden lehető eszközzel megvédeni, úgy Németországgal együtt el vannak veszve.

A frankfurti lapok arra hívják fel a közép államokat, hogy foglaljanak bátorozott állást. A most Holsteinban állomásozó hannoverai és szász csapatok utasítandók, hogy az osztrák-porosz hadak átvonulását ne engedjék meg.

A „N. F. Z.“ ezt kiáltja a középállamok füleibe: Hivatkozni össze egy német parlamentre s a porosz népet segíteni fog titeket a berlini minisztérium ellenállásának megtörésében; alakítsatok parlamentet, s a szövetségű Németország erősebb lesz, mint ellenei a bel- és külföldön mindössze.

A „Fr. J.“ rögtön cselekvést szorgalmaz. Egyedüli sikerű cselekvés lenne egy parlamentarista német állam felállítását. Egy ily lépés aztán rögtön elszibbasz aná Bismark ur hatalmát.

Egy hécsi lapnak Frankfurtról azt írják, hogy a 36-os választmány még e hónap felétől összeül s februárius elejére a németöveket újabb gyűlésre fogja meghívni Frankfurtba. E harmadik gyűlés elébe azt a javaslatot fogja terjesztetni, hogy „a szövetségű közép- és kis államokkal“ tegye magát érintkezésbe egy német parlament rögtönzi alakítását végett, s általában hívja fel az említett államokat, hogy a szövetségreform-kérdést vegyék kezükbe. Ez esetben egy directorium alakul ideiglenes központi kormányhatóság a kérését is tervezik, a mely Bajor, Szászország, Württemberg és Hannoverából fogja alakulni.

Breslau, jan. 16. Ideosztrák és porosz tisztok érkeztek, a kik az egyesült hadsereg átszálítását vezetni fogják. Az osztrák hadseregnek Poroszországon való keresztülteltele jan. 20-ikán kezdődik meg s több napig fog tartani.

A sziléziai vasutigazgatóság megbízást kapott, hogy jan. 22-től 31-dikéig tegyen készületeket, hogy 50,000 osztrákból álló ötven katonai szállítmányt Oderbergből Berlinbe szállítsanak.

Dánia. Kopenhága, jan. 18. A „Berlingske Tidende“ megbizdítja az ultimatum oda érkezéséről szóló tudósítást s azt írja, hogy a dán kormány hajlandóan nyilatkozott, a novemberi alkotmány több pontjának hatályon kívül tétele iránt értekezni a német hatalmakkal.

Egy ugyanazon napról kelt más távirati sürgönyben pedig azt olvassuk, hogy a dán kormány, a neki tegnapelőtt kézbesített osztrák-porosz jegyzékre, a melyben a novemberi alkotmány felfüggesztését kívánták, s választási határidőt a mai napot tűzték ki, biztos bir szerint tagadólág válaszolt.

Ugyan e kérdésben egy brüsseli sürgöny

azt jelenti, hogy Quade dán külügyminister a következő kiegyenlítést javasolt: A hercegségek tökéletes autonómiaja; a novemberi alkotmány visszavétele; tiszta személy-unio; a pénz-, had- és politikai közigazgatás ügyének teljes elválasztása; s végre Augustenburg herceg kártalanítása pénzzel vagy Lauenburg átengedése által.

Oláh-Moldvafejedelemség. Bukarest, január 13. A záradék kérdés oly mérvűvé kezd válni, a melyből könnyen első rendű európai bonyadalom fejlődhetik ki. Kuza fejedelem épp oly kevéssé hajlandó a portának hozzá intézett tiltakozására, mint az ezt támogató orosz, angol és osztrák előterjesztésekre hallgatni. Miután ő e kérdés felett teljesen egyetért a kamarával s országa közvéleményével, előkészületeket tesz, hogy a portának pusztá fenyegetésen túlmenendő lépéseit egész erővel visszautasíthassa. Azt halljuk — írja egy bécsi lap levelezője — hogy mind a két tartományban oly élénken foly a barezi készülődés, a mi Kuzának szilárd elhatározására mutat, hogy bár merről jövő beavatkozást fegyveres kézzel visszaverjen. Azonban megjegyzendő, hogy Bukarestben jelek mutatkoznak arra, hogy Oroszország, a mely a portát tiltakozását legelőszörben pártolta, megakadályozza a portát előzni, a fejedelemség megállásával. Másfelől Francia-, sőt Poroszország is inkább a Kuza részén vannak e kérdésben. A porta, a mely Kuzának Szerbia által is követett fegyverkezését jól tudja, maga részéről sem mulasztja el, nagyszert katonai intézkedéseket tenni.

Ujabbak. Berlin, jan. 20. A „Nordd. Ztg.“ tegnapi száma írja: Austria és Poroszország követi január 16-án Kopenhágában

egyszerű felbivást (sommation), nem ultimatum adtak át; s utasításuk volt, hogy a tegnapi határidő eltelte után, tagadó válasza esetén, elutazzanak. Valószínűleg már utban vannak. Az ultimatum ezután következik, az osztrák és porosz seregeknek az Eider felé indulásával együtt.

Frankfurt, jan. 19. A szövetségi gyűlés mai ülésében Austria és Poroszország a schleswigi kérdésre vonatkozólag egyik közlelbi ülésben adott nyilatkozatuk iránt következő fölvilágosító magyarázatot adtak: A Schleswige vonatkozólag szándékba vett rendszabályok al a szövetség Holsteinra vonatkozó intézkedéseinek további végrehajtását nem fogják szem elől tévesztetni, s nem céljuk Austerliának és Poroszországnak, Holstein és Lauenburg szövetségi végrehajtás-szeri megállása és kormányzatának — a szövetség útján — akadályokat gördíteni eléje. E nyilatkozat az egyesült bizottságokhoz tételt át jelentéstétel végett.

Stuttgart, jan. 20. A követek kamarája tegnapi egyhangulag elhatározta: felszólítani a kormányt, hogy a hercegségek biztosítására azonnal seregcsapatokat engedjen át a szövetség rendelkezésére; az egész kontingens mozgóvá tételére minden intézkedést megtegyen, s hasonló rendszabályokra a szövetségi gyűlésben teendő indítvány a tal minden szövetségi államot rábíjon.

Bécsi börze Januárius 21-én: Nemzeti kölcsön 80.15. 5%. Metalliques 72.50. Bank-részvény 779.—. Hitel részvény 180.20. Váltó Londonra 120.75. Ezüst 120.80. Arany 5.78. 1860-diki Állam kölcsön 93.5.

Januárius 20-án: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 74.—. Erdélyi 72.—.

Alsó ausztriai mérő: vagy is két nagy véka.					
Tiszta búza.	Rozs.	Árpa.	Zab.	Török búza.	Marhab. tonja.
k r a j c z á r o k b a n .					
Abrudbánya decemb. 12.	460—440	320—300	200—180	140—120	320—300 8
Beszterce januárius 12.	300	180	—	130	160 7
Brassó „ 15.	269	160—152	154—134	100—94	154 13
Dézs december 29.	310—280	210—290	—	130—110	200—190 7
K. Fehérvár január 9.	405	280	—	180	224 8
Kolozsvár „ 21.	380	240	—	140	240 13
M. Váshely „ 14.	350—320	248—226	—	110	186 8
N. Enyed „ 14.	340—326	282—260	—	123—120	220—200 9
Szamosújvár „ 18.	300—280	200—190	—	140—120	210—200 8
Szászváros „ 2.	400—380	300—280	—	120—110	210—200 10
Sz. Régen „ 14.	320—280	200—180	170—160	110—100	190—180 10
N. Szeben „ 14.	320	193	—	133	106 13
Sz. Udvarhely „ 12.	320—310	150—145	—	88—80	126 9
Torda „ 16.	320—310	240—220	160—150	132—125	202—200 9

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

HIVATALOS.

1494—1863.

p. t. sz.

Hirdetmény.

A Kraszna-megyében, Badacson községbeli birtokok, Herestye nevű erdőjük, s más közös birtokaik, jövőre kezelése felüli határozatra nézve, f év február 16-án d. e. 9 órára, a Sz. Somlyón fekvő megye-házhoz birtokosi ülésre meghívotnak.

Kelt Sz.-Somlyón, 1864 január 14-én.
Krasznamegye polgári törvényszéke.

NEM HIVATALOS.

Bélyegmentes.

Közügyi megfigyelés.

A cs. kir. m. Erdélyi közlő- és tilzskarmenő társulat, a jég- és tilzszaki szabályokban, közgyűlésileg szükségesnek elismert módosítások részletes megvitatása végett folyó évi február 10-én az igazgatóság b. farkasutca 81 sz. iródjában rendkívüli közgyűlést tartand, melyre a társulat t. cz. tagjait tisztelettel meghívja. Kolozsvárt január 9-én 1864 az igazgatóság.

A vegy-gyógyszerészeti elvek alapján leggondosabb és biztosabban készített

GYÓGYSZERES SZAPPANOK.

melyek sokszori tudományos vizsgálatok s gyakorlati használatok örvendés eredményei által jókora bizonyultak be, következő tízenkét különböző nemei teljes bízossággal ajánlathatnak szintugy az orvos uraknak, valamint a segélyt igénylő közönségnek:

darabja utasítással együtt o. é. kr.	darabja utasítással együtt o. é. kr.
Hamiglab-szappan, görv bajnál . 55	Kátrány-szappan, bőrbámladéknál 35
Irla-szappan, idült bőrbajoknál . 35	Halmájszír-szappan, aszkóránál 35
Terpentín-szappan, benuálásoknál 35	Epe-szappan, bőr isztatlanságoknál 35
Benzoe-szappan, bőrkeményeségnél 40	Kén-szappan, bőrkütegeknél 35
Kámfor-szappan, csuszó bajoknál 35	Rozmárin-szappan, erősítőmosdásához 35
Kaniblag-szappan, elévtült kútegeknél . 45	Könleget-szappan, keményedésnél 35

Az ezen szappanokhoz mellélt utasításokban elő vannak adva azon különböző módok, melyek szerint ezen gyógyszerek legegyszerűbben használatnak, valamint azon különfélések is, melyben a gyakorlatilag helyesnek talált szappanforma által rég bizonyult hatásuk fokozatával értékek nevelhetők: mert a szappanforma az, mi nemcsak a szenvedőnek a külső szerek használatát könnyebbíti, hanem az orvosnak is az ily szerek hatályosab s általánosab alkalmazását lehetővé teszi.

A gyógyszeres szappanok csak 2/3 obon nebenségtől darabokban adatk el s hivatalosan letett fügvényeik mindkét végükön pecséttel vannak ellátva.

Egyedüli raktár Kolozsvárt: WOLFF J. és KHUDY J. özv. gyógyszerésztárában.

Brassóban: Jekelins Ferd. gyógyszerésztárában.

Nyomatott az ev. ref. fűtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

(16)

Hirdetés.

(2—3)

Melynélfogva egy Kolozsvárhoz legfeljebb 3 vagy 4 mérföldnyi távolságra fekvő, jó lakház és gazdasági épületekkel ellátott 150-től 200 holdig terjedő első osztályú, ha lehet tagosított szántó és kaszálókka bíró, eladó falusi jószág keresetlik. — Az illető eladó bementett levéllel, vagy személyesen érkezhetik alóiralt bel-monostortutazai 192 számú szálalásán mindennap déltáni 2 órától 4-ig. Ki is valamint ebben, úgy akárminő körühez tartozó eladási, bérbeadási, vagy vásárlási ügyben pontosan eljár.

Kolozsvárt, 20-dik január 1864.

Ifj. Szenkovich Márton, h. alkusz.

(6)

Eladó borok.

(3—3)

Kraszna vármegyében Sz. Nagyaluba és Ballán, a b. Bánffy János és Daniel udvarába, van 11 ezer veder eladó bor, különböző évekből. Árok felől értekezhetni ott helyt a tisztelet.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S. Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S. Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban

k a p h a t ó:

GONDOLATOK.

Ista Eötvös József. Ára fűzve 2 frt. Aranyetűzéssel 3 frt. Angolvászonba 2 frt 60.

Képek a természetből.

A felszedült növényeknek Vagner Ármin után felmutatja Kovács Antal. 10 könyvatom képpel. Ára 1 frt.

MAGYAR ROMÁN-NYELVTAN

A románul tanulók számára. Szerkesztette Fekete János (Negrutin) balázsalvi göröggyesült érseki székesegyház korlátnok kanonok. Második, átdolgozott kiadás. Ára 1 frt. 20 kr. osztr. értékben.

Helység-névtár.

Erdély (és a PARTIUM)

minden községének betűrendes névtára.

Az 1854-diki s a visszaállított alkotmányos felosztás szerint, a posta-kerületek és hadfogadó-telepek, valamint a lakosság számának a legújabb népszámlálás szerinti kimutatásával.

Összeállította GAMÁN ZSIGMOND. Második kiadás. Ára 80 kr.

Mai számunkhoz félv melléklet.

HIRDETÉSEK.

(5)

(5-6)

(282)

Porosz kir. kerületi orvostudor **KOCH**

(3-12)

jegeczes növény-czukorkái

eredeti fedett skatulyákba váltzatlanul kapható 35 és 70 krajczárjával.

Ezen a legjelesebb alkalmas növény és gyógy-füvek nedvéből, a legtisztább czukor jegecz részecskéikkel töményített **Dr. Koch** féle növény-czukorkák, mint a legelősmertebb részvét által hasznosnak bizonyosult ajánlható, mint enyhítő és ingeresítő, a köhögéseknél és rekedtségnél, torokfájásoknál, nyálkás bajaknál; midőn az azokba foglaltat növénynedvek és édes állományok szerves kivonata által, a beszéllő szervek fenntartására, tisztaságára és engedékenységekre megbecsülhetetlen hatással bírnak. Minden esetenél a nyálkhatyákra, s azok elágazásaira enyhítőleg s oldólag hatnak, a kilitrészeket könnyítik, a gyengén tápláló s erősítő alkatrészek által, a vele érintkezésbe jövő szervekzeteket erősítik. **Dr. Koch** növény-czukorkái nemcsak ezen valódi jeles tulajdonságok által különböztetik meg magokat, a gyakran annyira magasztalt mejj-theától, mejj-siruptól Pate pectorától, sat. hanem különösen kitűnnek ezen szerel felett azon előnyös sajátosságok által, hogy az emésztő szervek által könnyen felvételnek, s hosszas használat után is semmi gyomor nehézséget, savanyúságot vagy nyálkásodást nem okoznak, vagy hagynak magok után.

A tévedések kikerülése tekintetéből jól megjegyzendő, hogy **Dr. Koch** jegeczes növény-czukorkái csak is hosszukó a mellékelt bélyeggel ellátott eredeti skatulyákba vannak pakolva, s egyedül valódiságokban **Kolozsvártt:** csak is gyógyszer. **WOLFF J. s Khudi J. özvegyénél kaphatók**, valamint **Beszterczen:** Kelp Ferenc; és **Dietrich & Fleischer;** **Brassóban:** Stenner F.; és **Jekelius Ferenc** gyógyszer.; **Déván:** Büchler A.; **Nagy-Enyeden:** Biztricsányi A. s Trajánovits Ede gyógyszerész.; **Erzsébetvárosban:** Schmidt A.; **Hát-szeben:** Mátyási Béla gyógyszer.; **Károlyfehérvárrt:** Ruzs János és Matherny Emil gyógyszer.; **Kézd-Vásárhelyt:** Fejér Lukát.; **Maros-Vásárhelyt:** Fogarasi J. D.; **Medgyesen:** Vándory & Brandsch; **Segesvárrt:** Mj sellacher fia és Tentsch; **Sz-Ujvárrt:** Placintár és fia gyógyszer.; **Szász-Régenben:** Wachner Traugott; **Szászsebesben:** Weissörtel Ad. G.; **Szebenben:** Zóhrer J. F.; **Székel-Keresztúron:** Binder Márton; **Sepsi-Szentgyörgyön:** Vitályos Béla; **Sz.-Udvárhelyt:** Kauntz J. A. gyógyszer.; **Szeredában:** Gossy A.; **Sz.-Somlyón:** Ruzska Ignác; **Tasnádán:** Szongott Jakab; **Tordán:** Velits G. és Wolff G.; **Zalathmán:** Megay Guszt. A. gyógyszer.

(7) Haszonbérle adandó vendéglő.

(3-3)

Mocson a b. Wesselényi Farkas ur piezi nagy vendéglője haszonbérbe adatik, jelen év Sz.-György napjától számítva egy évre, a bérleti szándékozők, a feltételek iránt értekezhetnek a báró ur moesi udvarában, vagy Kolozsvártt belkírly utczában a 17 sz. alatti házban.

FIGYELEMRE MÉLTÓ!!!

Déézi Ferenc ur külső monostorutczai 1-ső számú házában

TÓTH JÓZSEFNEK

a „Tekenős békához“ címzett fűszer és vegyes kereskedésében, Déézi Ferenc ur pinczejéből való következő:

Valodi és tiszta józú borok kaphatók és pedig:	
Valodi aszu szőlő bor 1/4 kupas üvegben	50 krjával.
Jég-bor essencia 1/4 kupas üvegben	50 „
1834-beli Ó bor 1/2 kupas üvegben	40 „
Ó-bakator bor 1/2 kupas üvegben	35 „
Piros-bor 1/2 kupas üvegben	35 „
Ó ozdi-bor 1/2 kupas üvegben	30 „

Az üres üvegek 5 krjával vétetnek vissza. (3-3)

(13)

(2-3)

Egy, bécsi orvos-tudori oklevéllel bíró hasonzenvi orvos, elfogadható feltételek alatt, sok évi gyakorlati tapasztalásainak megfelelő hatáskört keres.

A hasonzenvi (Homoopathie) pártolói és baráti egyesítve sziveskedjenek levél által Nagy-Szebenben Zóhrer J. Ferenc urhoz folyamodni. (Tudokozódó iroda.)

(9)

Hirdetmény.

(3-3)

A zoványi gyógyfürdő haszonbérbe adódik árverés útján a mostani haszonbérle ki-rekesztésével az 1864 ik év april. 24-től 3 vagy hat évre, minden készletével korszmárlási, és mézarszártsi jogaival folyó 1864-ik év január 25-ik napján d. u. 2 óra-kor Zoványon egyik tulajdonos Virág Károly 152. sz. a. házában a hozzá szolli kívánók 10/0 bántapénz letétele mellett árverelhetnek addig is a feltételeket Zoványon Baló József Vértessen Magyarai György uraknál megtekintethetik. B. I.

(10)

Jószág eladás.

(2-3)

Méltóság s gróf Pejácsevich Márknó szül. gr. Bethlen Hermina ö nga Sz. zalakuai datki, és m. szilvási jó-zágai örök áron eladók. Értekezhetni és a vásárt megköthetni Kolozsvártt b. királyutca 22 sz. a. jószágigazgató Demeter Károlylyal.

(270)

Valódi ugynevezett

(4-6) 23/1

Vegy-illatos vagy Fejedelmi mosdó-víz

Renaud Ernőtől Párisban

Ezen elbírhebt esmeretes mosdószér, a bőrnek sajátosságos ifjui elevevséget kölcsönöz, a nyakat, kart és kezeket hófehérré, puhává és hajlékonyná teszi, s minden más ily nemű szereknél büsítőbb, ujított, szépitőbb és ifjítottabb hatással bír; általa mindennemű bőrküti, szepöl, napbarnítási és bimöl bőr-foltok, ábrázatrageya, rozszió, hévségtől vagy bevésségtől származó fokadékok, naptól elégs s egyszóval mindennemű ábrázat külbibak eltávolíthatók, s a bőrnek a legfinomabb tapintatu simaságát, a legkésőbb vénségig fenntarthatni.

Kik a fennevezett bőrtisztátlanságokkal bírnak, ezen mosdó-vízet gyakran keil használniok, s aránylag annál hosszrasabban, mentől inkább akarnak a fennebbi bajaktól me-nektilni; mivel ezen szer, a bőrön semminemű tisztátlanságot nem szenved.

Ezen hasznossága s kitűnő jósaága által oly közkedvelté lett vegy-illat-szer egyedüli rakítára a maga jótállás melletti valódiságában.

Kolozsvártt, Wolf János gyógyszer-tárában
Ára 84 krajczár oszt. ért.

Postán küldve a göngyölek és bérmentesítésért a rendes áron felül a tá-volság és csomag nagyságához képest még 30 egész 70 krig melléklendő.

Jankó Vincze

vas-öntő és gépi gyára

készít mindennemű vas öntvényeket, gazdasági eszközöket, gépeket és malom-felszereléseket; szeszgyárak részére új szerkezetű **Redorták** készen kaphatók külmönostor-utczában, 69 házszám alatt.

(271)

23/1

(4-12)

Oszt. cs. kir. legelőbb angolhon s amerikai szabad. ellátott

Anatherin Szájviz

POPP J. G. bécsi gyakorló fogorvostól, előbb Tuchlauben város rész 557 sz. jelenleg belváros Bogner-utca 2-dik sz. alatt a takaréki pénztárral szembe.

Ára üvegenként 1 frt 40 kr. Csom. 20 krjával.

cs. kir. szabad. Fogpép. Ára 1 frt 22 kr.

fog-olom, ndvas fogak önbe-töltésére. Ára 2 frt 10 kr.

Növényi-fogpor papirtokba 63 kr.

Hogy a fenn jelelt Szájviz, hosszas évektől fogva, a fogak s más szájrészek leg-jesebb fenntartó szeréül esmertetett el, számos erre vonatkozólag közzé tett bizonyítvá-nyok által, a legmagasabb valamint a tisztelt urrend, s sok nagy érdemű, s jeles birtl orvosi egyéniségek részéről tanusítva van.

Az **Anatherin Szájviz**, a legutóbbi világ-kiállításon mint kitűnő, a hamisítás ellen Angolhonban kir. szabadalommal biztosított, s Amerikába hasonló oltalom mellett szintén köztetsésben s kedveltségben részesítetvén, a birodalom első folyó lapjai által közzé tételve, annak további dicséretére ugy hiszik nincs szükségünk.

Bécs minden gyógyszer-tárában és illatszer-kereskedésében kapható, a tar-tományokban a jelzett czég alatt:

BIZOMÁNYOSOK:

Kolozsvártt: **WOLFF J.** és **Khudi J.** özvegyénél, **Tordán:** Wolff G. gyógyszer. **Szebenben:** Zóhrer és Müller, Steiner gyógyszerész. **Brassóban:** Jekelius Adolf, Fabick János fia és G. János fia. **Károly-Fehérvárrt:** Sander gyógyszerész. **Ruzs,** Wagner könyvtáros. **Segesvárrt:** Misselbacher J. M. **Beszterczen:** Nusbecher K., Dietrich és Fleischer. **Décsen:** Kremer S. **Déván:** Büchler A. **Medgyesen:** Folbert gyógyszer. **Nagy-Enyeden:** Trajánovits Ede, és Oberth J. gyógyszer. uraknál. **N-Váradon:** Schuurer Ferenc és Janki J. Huzella. **Fogarason:** Nehrer. **M-Vásárhelyt:** Bucher D. és Fogarasi. **Báldzsfalván:** Korvig T. **Szászudronon:** Déman D., Leonhardt J., és Wostch gyógyszer. **Szász-Régenben:** Traugott és Wachner. **Zilalón:** Weiss S. gyógyszer. **Debrezenben:** Gülti, Borsos gyógyszerészeknél, és Ozanak J. S-A-Ujhelyt: Deutsch József. **Szinyér-Várallyán:** E. Gerber gyógyszer. **Szathmárrt:** Veisz J. **Márm-Szigeten:** Hoffman és Rath. **Holdmező-Vásárhelyt:** Wagner K. gyógyszer. **N-Károlyban:** Jellinek gyógyszer. **Nagy-Búnyán:** Papp gyógyszer. **Ó-Maróthon:** Pfeiffer urak.

Postán küldve a göngyölek és bérmentesítésért a rendes áron felül a távol-ság és csomag nagyságához képest még 30 egész 70 krig melléklendő.

(3)

Eladó kocsi.

(3-3)

Egy rugonyos, tökéletes jó állapotban levő, üveg ablakokkal és 2 vagy 4 sze-mélyre illendő ellátott csinos **utazókocsi** eladó. Értekezhetni iránta **Med-gyesen** a 87. sz. alatt.

(193)

23/1

(8-12)

Kolozsvártt **Kozák Ede** fűszerkereskedésében mindig fris minőségben kapható:

Az általánosan kedvelt s orvosilag sikerrel elismert

STEIER

mel-

Steirischer KRAUTER-SAFT

für Brustleidende.

FÜNEDV

betegeknek.

Használati utasítással együtt egy üveg ára 88 kr., két üveg bepako-lása 20 kr. oszt. ért.

KROMBHOLZ orvostudor

gyomor-liköre.

Ezen oly szerencsésen összeelegyített vegyület gyógyerejű növényekből készült és különösen az emésztő szervekre igen jó hatású, ajánlható pedig üdvös kísérőnek vadászaton, hegységi kirándulásokon és u'on, és mint gyomormelegítő igen jótéko-nyan foly be az egészségre. Egy üveg ára 52 kr., két üveg bepakolása 20 kr. o é.

Engelhofer G. J.

gyógyerejű havasi növényekből készült

izom- és ideg-essenciaja.

Külső használatra csúzos arcz- és izfájdalmak, fejfájás, szédülés, fülzúgás, ke-resztesont-fájdalmak, tagok gyengesége, főleg nagy megeröltetés és nagy me-netek után, általános testgyengeség, oldalyilalás, aranyeres bántalmak ellen és különösen alkatrészek gyengülése ellen.

Az **izom- és ideg-essencia**, egy üveggel 1 ujfrtért, használati utasítással együtt, valódián egyedül kapható:

Kolozsvártt **KOZÁK EDE** fűszerkereskedésében.

Ugyszintén a következők:

Dr. Calloud, **Gelesztaszetelek**, egy skatulya használati utasítással 30 kr.
Dr. Koch **Növény-Bonbonja**, köhögés ellen, egy skatulya 40 kr.

Szeidlitz porok, egy skatulya 1 frt.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárrt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelytt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelytt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön, **Vokál Jánosnál** Nagenyeden, **Sindel Károlynál** Brassóban

kapható:

CSEMEGÉK

KISEBB GYERMEKEK SZÁMÁRA;
melyekkel

családok-, kisdédvók- és elemi tanítóknak kedveskedik

GÁSPÁR JÁNOS,

nagynyedi neveléstanár és képezdeigazgató.

Harmadik javított, 9 beszé- és 170 vers-csemegevel bővített kettős kiadás; névszerint:

egyik íróvelinre nyomott díszkiadás 2 gyönyörűt színezett, 2 könyomásu és 23 fametszési képpel.

20¹/₂ nyolczadrét iv, diszes borítéku keménykötésben . . . 2 fr. 60 kr.

másik szép fehér papíru népies, iskolai kiadás, két fekete könyomásu képpel.

20 nyolczadrét iv, csinos borítéku kemény kötésben . . . 1 for.

Midőn a „**Magyar-olvasókönyv**”-éről hazaszerte dícséretesen ismeretes t. szerzőnek fönnevezett, s utóbbi tökéletlenebb kiadásunkban is mind az ítéset, mind a szülők és tanítók, mind a kedves kisdédek részéről oly meleg részvétellel fogadt, kedvező művét, egyszersmind az *Olvasókönyv előcsarnokát*, megíjodott s *egyhármadrészből* bővített, illetőleg számos gyönyörű képpel illusztrált alakban újra világ elé bocsátjuk: elégnék veljűk csak röviden érinteni a t. szerző vezérelveit s könyvünk gazdag tartalmát. — A t. szerzőt hosszas nevelői pályáján és saját kisdédei körében gyűjtött tapasztalatai rég meggyőzőek affélől: mennyire nehéz a legelső gyermekkorok elbeszélendő történetekéket, még a külföld gazdag irodalmában is, megválasztani; mennyire nehéz különösen a *célszerű előadási modort eltalálni*, miután tudva van, mily élmélyítőleg hatnak a kisdédek aranyálmakban ringó kedélyére az e kornak szánt könyvek nagyobb részének mesterkéltve csinált beszélei, az örökös bűnti leczkésések, nem különben az olvadózó, édelgő vagy okoskodó verselések s rimbe szedett moralizálások. — Szerző lélektani igazságnak tartja, hogy csak az ragadja meg a gyermek szellemét, mi *saját kedélyes világából van merítve*, érzékelhetőleg és derűtlen előadva; mi magában is érdekel bir, és egyszersmind a *felnevelőknek is kedves olvasmány*. Mert nagy tévedés ám azt hinni, hogy a mi a felnőtteknek unalmas, eldelhetlen, az a kisdédek költőies kedélyének éppen jó!! A *gyermeknek mindenben csak a legjobb a jó*.

Ezen elvek világánál tanulmányozá szerző a hazai és külföldi gyermekiroalom termékeit s a *magyar nép ajkán forgó* gyermekmesék-, dajkarimeket, játékok- és dalokat. És ezeknek gyöngyeiből s ezeknek szellemében dolgozva néhány szakértő barátja közremunkálásával, nyújt jelen gazdagon megbővített kiadásunkban a magyar anyák-, testvérek-, kisdédvók- és elemi tanítóknak 91 *beszélycsemeget*, megannyi kedélyes gyermektörténetkét, s 476 *verscsemeget*. Ez utóbbiak közt van 40 dajkarim, tréfa és enyelgés; 23 öblben és térdén tartott kisdédek játékrime; 20 altató és bölcsődal; 44 állat és egyéb természeti tárgy; 37 hangutánzás; 44 vegyes gyermekdal; 79 játék és játékrim; 19 évszaki dal és festés; 33 mese és rege; 49 beszéd- és emlékgyakorlat; 35 vallásos hang és ima; 53 talány és talalós kérdés.

A gyermekszoba, a családi tűzhely, a kisdédvódák és az elemi s néptanodák kezdő osztályai a maga nemében egyetlen — s a *népies kiadásnak lehet csekély árszába mellett a szegényebb sorsúak által is megszerezhető* — kútforrást találnak itt, melyből ártatlan kisdédeknek a csesemőkorn kezdve, egész hét éves korukig, a *legegészségesebb kedélyes és magyar táplálékot* merithetik, s *valamennyit oly modorban, a mint éppen elbeszélmi kell*. Az elbeszélést áhítattal hallgató apróság azután is, ha olvasni kezd, további gyakorlatul ezen Csemegeket, mint régi kedves ismerőseiket, *élvezettel* használhatja.

Kolozsvár, nov. 1863.

STEIN JÁNOS, kiadó.

„CARAFFA

és az

eperjesi vér-törvényszék“

czimű történeti korrajz a XVII. századból.

Irta **K. PAPP MIKLÓS.**

Tartalma: I-ső kötet. Előszó. — B. vezetés. — A protestánsok üldöztetése. — Lobkovicz bukása. — Az 1678 i. ki pozsonyi gyűlés és Tököllel fellepte. — Régi és új sebek. — Budavár visszavétele. — Egy emberfő, melyre alkuszóak. — Caraffa Antal.

II. kötet: Az első befogatások. — Ujhelyi Erzsébet és Szentiványi mint vádlók. Vallomások a kinpádon. — A halálítélet. — Zimmermann, Keczer, Rauscher és Baranyai lefejeztetésük. — Ujabb befogatások és vértanúk. — 1687 május 9 ike Eperjesen. Az 1687-diki pozsonyi gyűlés. — Az örökösödés és Draskovics balála. — Az utolsó menhely. Az áru lása. — Erdély és Teleki Mihály. — Teleki balála és Tököllel bukása. — Kollonics érsek. — Az Isten keze. — Gróf Szentiványi bukása.

Ez érdekes munkában hazánk történetének egyik legemlékezetesebb, de egyszersmind leggyászosabb korrajzát veszi az olvasó, midőn öntudatra ébredő hazánk néhány ember engesztelhetetlen gyűlölségének volt áldozatul dobva, kik széttépték mindazt, mi nemzeti volt, a legkegyetlenebb dühvel huzeltak mindenkit börtönbe, ki terveiknek útjában állott, börtönbe, melynek csak egyetlen egy kijárása volt s az egyenesen a kinpádroz vettette áldozatait, hol a spanyol inquisitio minden borzasztó találmányán átszenvedtetve kerültek vérpadra.

Két kötet. Ára **1 frt 80 kr.**

A VEGYTAN ISKOLÁJA

Dr. **Stöckhardt** után dolgozta **Berde Áron**

természettudományok tanára és a magy. tud. akadémia I. tagja.

Második átdolgozott kiadás.

Ára **2 frt o. é.**

VADRÓZSÁK,

Székely Népköltés Gyűjtemény.

Szerkeszti **KRÍZA JÁNOS.** I-ső kötet . . . 2 frt 50 kr.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutoza 74 sz.)

UTIRAJZOK.

Irta Zombori Gedő.

I-ső kötet: Magyarország, Austria, Morva és Csehország, Németország, Holland, Belgaföld, Angolország.

II-k kötet: Franciaország, Schweiz, Savoya és schweitz határhegyek, Olaszország, Krajna, Karantán és Steierország.

A két kötet ára 2 frt.

ERDÉLY a rómaiak alatt.

Kútfők nyomán írta **Wass József**, kegyes szerzetbeli áldor, gymnasium tanár, s a magyar tudományos akadémia levelező tagja.

Az Erdélyi Múzeum-Egylet által a HAYNALD-díjjal jutalmazott pályamunka.

Erdély térképével.

Ára **1 frt 50 kr. oszt. értékben.**

Az URBÉRISÉG ERDÉLYBEN

szerkeszté

Grimm József

jogtudor, cs. k. helytartósági tanácsos, a vaskorona érdemrend lovagja sat.

Nagy nyolczadon **24 iv.** Ára **2 frt o. ért.**

Erdély nagyfejedelemség

HIVATALI TISZTI NÉVTÁRA

Ára **2 frt o. ért.**

Az erdélyi múzeum-egylet évkönyvei

I-ső kötet: 1860—61. 4-rét (26. 158 l.) . . . 1 frt 70 kr.

II-dik kötet: 3 rajztáblával. 1862—63. 4-rét (147 l.) 1 frt 60 kr.

Külön is kaphatók.

I-ső kötet: 1-ső füzet . . . — frt 30 kr.

„ 2-dik füzet . . . — „ 40 „

„ 3-dik füzet . . . 1 „ 80 „

II-dik kötet: 1-ső füzet . . . — „ 80 „

„ 2-dik füzet . . . — „ 80 „

POLITIKAI DIVATOK.

Regény.

Irta **JÓKAI MÓR.** 4 kötet. **4 frt.**

DUNANAN APÓ ÉS FIA.

Opera **Offenbach** Jakabtól.

Zongorára.

Potpourri . . . 1 frt — kr.

Francia négyes . . . — „ 60 kr.

Polka . . . — „ 40 kr.

TÖRTÉNELMI GYÖNGYÖK.

Gyűjté s betűrendes sorba raká

KISS MIHÁLY, unitárius esperes és árkosi pap.

Ára kemény kötésben **1 frt 60 kr.**

SZENT TÖRTÉNETEK

az ó és új szövetségéből bibliai mondatokkal szerkesztve.

Iskolai használatra írta **Turbucz Ferencz**, dézsi kisdédvó.

A szövegbe nyomott számos fametszetekkel Kemény kötésben **30 kr.**

MEDGYES LAJOS.

Egyházi imakönyv. Eredeti imák kötve 2 frt 64 kr.

— — Eredeti egyházi beszédek.

1-ső füzet . . . 1 frt 42 kr.

2-dik füzet: . . . 1 frt 42 kr.

Uj folyam 1-ső füzet: vagy az összes beszédek

3-dik füzte. . . 1 frt 60 kr.

Uj folyam 2-dik füzet: vagy az összes beszédek

4-dik füzte. . . 1 frt 60 kr.

— — Eredeti halotti imák, eléfordulni szokott alkalmak

és esetekre. . . 1 frt 6 kr.

FALI NAPTÁR 1864-dik szökő évre

katholikus és protestans, görög-orosz, és izraelita naptárral, bélyeg-illeték táblákkal, a kolozsvári cs. kir. levél- és szekérposta, valamint a Biasini gyorskocsi menetrendével ellátva.

➡ Különös tekintettel hivatali használatra. ➡

Ára **30 kr. o. é.**